

Tilbakefall ved iverksatt dom i samfunnet 2010 - 2020

Ragnar Kristoffersen

Dato: 02.5.2023

Innhold

Innledning.....	1
Ny gjerning innen hhv. 2 år eller 5 år. Samlet oversikt over iverksatte dommer i samfunnet	1
Ny gjerning i løpet av 2 til 5 år etter type straffegjennomføring.....	2
Lovbruddsgrupper og tilbakefall innen 5 år	3
Unge under 25 år og tilbakefall innen hhv. 2 år eller 5 år etter gjennomføringsform	4
Kjønn og tilbakefall innen 5 år etter iverksatt dom i samfunnet i 2015 - 2017.....	5
Ny gjerning innen 2 - 5 år hos dem med tidligere straffegjennomføring i samfunnet	5

Innledning

Her presenteres kort noen utvalgte funn fra en tilbakefallsmåling av iverksatte dommer i samfunnet. Kilde for tallene er kriminalomsorgens registre. Definisjonen av tilbakefall er – som tidligere – første gjerningsdato som medfører ny kriminalomsorgsdom etter iverksatt dom, uavhengig av eventuell gjennomføringsform som følge av den nye dommen. Personer uten gyldig norsk personnummer er fjernet fra målepopulasjonen. Det betyr at den totale målepopulasjonen er noe redusert i forhold til det reelle antallet iverksatte dommer. Noen personer kan også være fjernet fra målingen av måletekniske grunner på grunn av feilregistreringer eller ufullstendig informasjon. Datasettet inneholder 22 866 iverksatte dommer i samfunnet i perioden 2010 – 2015 og 33 288 iverksatte dommer i perioden 2015 – 2020.

Når det gjelder data om ny kriminalitet, har jeg begrenset innhentingen og behandlingen av nye gjerningsdatoer i de nye dommene til de 10 først registrerte lovbruddene i den nye dommer. Årsaken er et praktisk behov for å begrense omfanget av gjerningsdatoer forbundet med ny kriminalitet.

Gjennomsnittlig oppfølgingstid for måling av tilbakefallet er 4,8 år for iverksatte dommer i årene 2010 – 2014 og 4,4 år for iverksatte dommer i årene 2015 – 2020. Måledatoen for tilbakefallet hos iverksatte dommer i årene 2010 – 2014 er 1.2.2017 og 18.11.2022 for iverksatte dommer i perioden 2015 – 2020. Bare dommer som oppfyller kravet til oppgitt oppfølgingstid er inkludert i målingen. Det betyr at dommer i år 2020 iverksatt etter 18.11.2020 ikke oppfyller kravet om minimum 2 års oppfølgingstid, og disse er derfor utelatt fra målingen. Tilbakefallet er enten målt over 2 år eller 5 år. Å måle over 5 år vil gi et mer riktig bilde av tilbakefallet over tid fordi målingen vil være mindre sensitiv for endringer i saksbehandlingstiden før domfellelse og før dommen oversendes til kriminalomsorgen og iverksettes.

Ny gjerning innen hhv. 2 år eller 5 år. Samlet oversikt over iverksatte dommer i samfunnet

Nedenfor vises ny gjerning innen 2 år eller 5 år etter iverksatt dom, der lovbruddet medførte ny kriminalomsorgsdom uavhengig av gjennomføringsform, og der tilbakefallet er fordelt etter året

dommen ble iverksatt. Alle gjennomføringsformer i frihet er medregnet i tabellen. Målt over 2 år går tilbakefallet merkbart ned i 2015. Tilbakefallet er også klart lavere målt over 5 år fra og med 2015 for dem som oppfyller kravet til 5 års oppfølgingstid. Gjennomsnittlig andel med tilbakefall blant iverksatte dommer i perioden 2015 – 2017 er 14 %.

År	Iverksatte	Innen 2 år	%	Iverksatte	Innen 5 år	%
2010	4 131	763	18,5	4 052	1097	27,1
2011	4 071	764	18,8	3 991	1054	26,4
2012	4 405	718	16,3	3 360	770	22,9
2013	4 634	685	14,8			
2014	5 350	650	12,1			
2015	5 467	436	8,0	5 467	810	14,8
2016	5 633	404	7,2	5 633	770	13,7
2017	5 757	469	8,1	5 244	705	13,4
2018	5 408	431	8,0			
2019	5 558	396	7,1			

En måling over 2 år er såpass kort at den vil påvirkes av årlige endringer i saksbehandlingstiden og årlige variasjoner med hensyn til *når* tilbakefallet skjer. Sistnevnte påvirkes blant annet av kriminalitetstypesammensetningen hos løslatte, der enkelte lovbruddsgrupper har tidligere tilbakefall enn andre. Det gjelder for eksempel tyveridømte, som tradisjonelt har høyt tilbakefall, men som gjennom de siste årene har utgjort en stadig minkende andel domfelte.

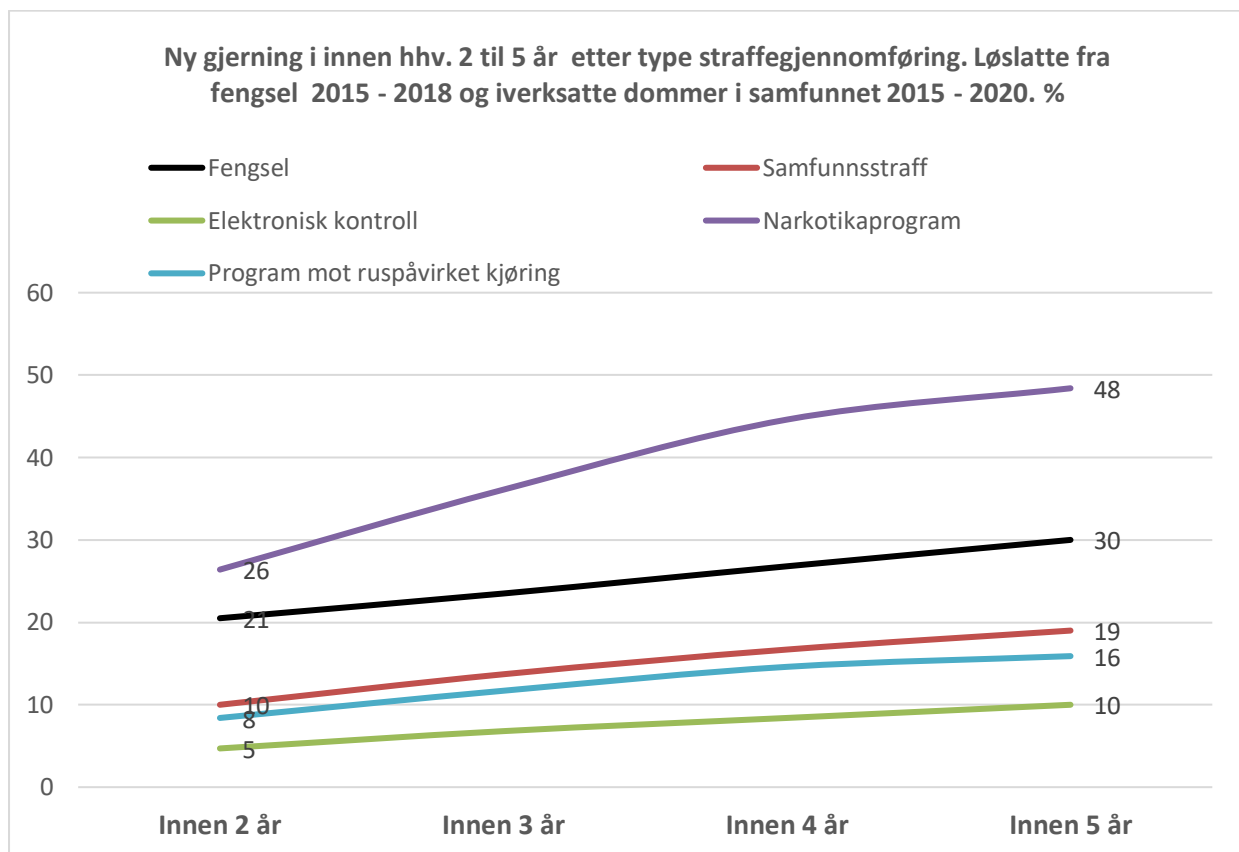
Politireformen som ble innført i 2015 og endrede prioriteringer i etterforskningen har nokså sikkert påvirket nedgangen. I tida etter innføringen av politireformen har vi sett en generell nedgang i antallet anmeldelser, siktelser, varetektsfengslinger og mottatte dommer til avsoning. Redusert straffesaksproduksjon har påvirket domfellelsesraten i alle typer saker. Det vil naturligvis også gjelde gjentatt kriminalitet etter tidligere gjennomført straff. En nedgang i den anmeldte tyveri- og narkotikakriminaliteten har også spilt en rolle ettersom dette er lovbruddsgrupper med generelt høyt tilbakefall, og tilbakefallet skjer gjerne raskere i disse lovbruddsgruppene enn i andre lovbruddsgrupper.

Ny gjerning i løpet av 2 til 5 år etter type straffegjennomføring

Tabellen under viser prosentandel med ny gjerning innen hhv. 2 til 5 år etter type straffegjennomføring i perioden 2015 – 2020. Løslatte fra fengselsanstalt i perioden 2015 – 2018 er tatt med i tabellen for sammenligningens skyld. Tilbakefallet for denne gruppen er målt fra og med løslatelsen.

	Fengsel	Samfunnsstraff	Elektronisk kontroll	Narkotika-program	Program mot ruspåvirket kjøring
Innen 2 år	21	10	5	26	8
Innen 3 år	24	14	7	36	12
Innen 4 år	27	17	8	45	15
Innen 5 år	30	19	10	48	16

Diagrammet under illustrerer tabellen.

Lovbruddsgrupper og tilbakefall innen 5 år

Tabellene under viser ny gjerning innen 5 år fordelt etter gjennomføringsform og hovedlovbrudd i iverksatt dom i årene 2015 – 2017.

Hovedforhold	Narkotikaprogram		%
	Iverksatte	Ny gjerning	
Vold og trusler	11	7	64
Narkotika	95	39	41
Tyverier	43	23	53
Ran	10	6	60
Seksuallovbrudd	-	-	-
Økonomisk kriminalitet	9	5	56
Trafikklovbrudd	7	3	43
Annet	9	6	67
Total	184	89	48

Hovedforhold	Program mot ruspåvirket kjøring		
	Iverksette	Ny gjerning	%
Vold og trusler	13	3	23
Narkotika	57	22	39
Tyverier	23	7	30
Ran	-	-	-
Seksuallovbrudd	-	-	-
Økonomisk kriminalitet	9	6	67
Trafikklovbrudd	1 319	186	14
Annet	6	3	50
Total	1 427	227	16

Hovedforhold	Elektronisk kontroll		
	Iverksette	Ny gjerning	%
Vold og trusler	1089	112	10
Narkotika	719	145	20
Tyverier	210	47	22
Ran	26	5	19
Seksuallovbrudd	52	1	2
Økonomisk kriminalitet	2232	109	5
Trafikklovbrudd	4418	464	11
Annet	459	36	8
Total	9 205	919	10

Hovedforhold	Samfunnsstraff		
	Iverksette	Ny gjerning	%
Vold og trusler	1 187	271	23
Narkotika	1 506	351	23
Tyverier	487	165	34
Ran	90	33	37
Seksuallovbrudd	60	5	8
Økonomisk kriminalitet	1 019	80	8
Trafikklovbrudd	845	93	11
Annet	319	51	16
Total	5 513	1 049	19

Unge under 25 år og tilbakefall innen hhv. 2 år eller 5 år etter gjennomføringsform

Tabellen under viser ny gjerning innen hhv. 2 eller 5 år for domfelte under 25 år fordelt etter gjennomføringsform i perioden 2015 - 2020. Antallet unge under 25 år som oppfyller kravet om 5 års oppfølging i narkotikaprogrammet er få og må tolkes med forsiktighet. Gjennomsnittet for alle unge under 25 år er 18 % tilbakefall innen 5 år.

	Ny gjerning			Ny gjerning		
	Iverksatte	Innen 2 år	%	Iverksatte	Innen 5 år	%
Narkotikaprogram	57	16	28	18	11	61
Program mot ruspåvirket kjøring	162	17	10	89	21	24
Elektronisk kontroll	3 619	221	6	1 788	219	12
Samfunnsstraff	3 190	405	13	1 606	377	23
Total	7 028	659	9	3 501	628	18

167 personer under 18 år oppfyller kravet om 2 år oppfølgingstid. Blant disse var det samlede tilbakefallet i alle straffegjennomføringsformer i samfunnet 16 % i løpet av 2 år (n =27).

Kjønn og tilbakefall innen 5 år etter iverksatt dom i samfunnet i 2015 - 2017

Tabellen under viser hvordan tilbakefallet fordeler seg på kjønn 5 år etter iverksatt dom i samfunnet. Alle gjennomføringsformer er inkludert i målingen. Gjennomsnittlig tilbakefall i løpet av 5 år er 15 % for menn og 7 % for kvinner.

		Iverksatte	Ny gjerning	%
2015	Menn	4 576	748	16
	Kvinner	891	62	7
2016	Menn	4 622	707	15
	Kvinner	1011	63	6
2017	Menn	4 322	642	15
	Kvinner	922	64	7

Ny gjerning innen 2 - 5 år hos dem med tidligere straffegjennomføring i samfunnet

7 231 iverksettelse (ca. 22 %) av totalt 33 288 iverksatte dommer i perioden 2015 -2020 gjelder personer med tidligere straffegjennomføring i samfunnet. Disse fordeler seg slik:

	N	%
Dom med narkotikaprogram	112	2
Dom med program mot ruspåvirket kjøring	549	8
Dom med promilleprogram	151	2
Betinget dom	309	4
Elektronisk kontroll	2 019	28
Samfunnstjeneste	201	3
Samfunnsstraff	3 890	54
Total	7 231	100

For dem med tidligere straffegjennomføring i samfunnet var det samlede tilbakefallet innen 2 år 14 %, som økte til 25 % innen 5 år. For deltakere i narkotikaprogram var den tilsvarende andelen 53 % i løpet av 5 år, 29 % for samfunnsstraffdømte, 27 % for deltakere i rusprogram og 19 % for dem som sonet med elektronisk kontroll.